

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשְׁת בְּשִׁלַּח

יז' שבט תשפ"א

הפטרה: וישר דבורה. אשכ: ודבורה אישה נביאה

שבת שירה

יציאת השבת:

17:50

ירושלים: 17:50

יציאת השבת ר"ת 18:15

תעניות שובבי"ם ב, ה, ב

גיליון 605

כניסת השבת:

16:38

ירושלים: 16:35

סְגֻלָּה לַפְּרָנְסָה טוֹבָה

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

ישנה סגולה לפרנסה טובה, ידועה ליודעי ח"ן, אשר התפרסמה בשנים האחרונות בקרב העם והיא לומר את פרשת המן ביום שלישי בשבוע בו קוראים פרשת בשלח, שנים מקרא ואחד תרגום. בודאי יש כוח סגולי בעצם האמירה, אך המעיין בפרשה זו ימצא שהיא מקפלת בתוכה את יסוד ההבנה מהי פרנסה טובה. אדם חושב שפרנסה טובה היא דווקא אם הוא מרוויח רווח עצום וכד', אך זה אינו נכון. בפרשת המן אנו מגלים מושגים חדשים כמו: איש לפי אכלו, שפירושו שכל אחד קיבל לפי צורכו. המן לימד את בני ישראל לבקש את הצריך להם בלבד, הנותר היה מיותר!

וכן פירש רש"י (טז, יז): המרבה והממעיט - יש שלקטו הרבה ויש שלקטו מעט וכשבאו לביתם ומדדו בעומר איש איש מה שלקטו ומצאו שהמרבה ללקוט לא העדיף על עומר לגולגולת אשר באהלו, והממעיט ללקוט לא מצא חסר מעומר לגולגולת. וזהו גם גדול שנעשה בו: ובדרך זו פירש בעל הכלי יקר (טז, יח): "ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר. בעקידה כתב, שזה מופת על שכל מזונותיו של אדם קצובים לו לכדי חייו, וכשיצא האדם מן העולם המרבה בנכסים לא העדיף כי לא במותו יקח הכל, והממעיט בנכסים לא החסיר כי ה' נותן לכל בשר די מוחסורו..."

לפי דברי הכלי יקר הנחת צנצנת המן למשמרת היתה, "להודיע שלא נתנו עדות הלוחות כי אם לאוכלי המן". אין הכוונה שהתורה נתנה רק לאנשי דור המדבר, אלא לכל מי שיהג כמו אוכלי המן, שיהיה עמל לצורך מחיית ביתו בלבד, ואת יתר עתותיו יקדיש ללימוד התורה. בוודאי נכונים הדברים גם לימנו, רק צריך שהאדם יאמין בכל לבו שכך הוא וינצל את עתותיו לתורה ומצוות, אז יראה עין בעין את נסי ה', הן את כל ברויותיו בחן, בחסד וברחמים.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

שבת שירה

שבת שקוראים בה בתורה בפרשת בשלח, נקראת 'שבת שירה', על שם שירת הים שאמרו בני ישראל אחר קריעת ים סוף, והיא כתובה בפרשה זו. המנהג להפטיר בשירת דבורה ולהזכיר את השירו המובאות בתורה ובנביאים.

שבת שקוראים בה בתורה בפרשת בשלח, נקראת 'שבת שירה', על שם שירת הים שאמרו בני ישראל אחר קריעת ים סוף, והיא כתובה בפרשה זו. אמנם, יש בפרשה זו עוד הרבה עניינים: יציאת מצרים, קריעת ים סוף, חוק ומשפט, מן, באר ומלחמת עמלק; אף על פי כן לא יחדו ישראל שם לשבת זו, אלא על שם השירה בלבד, כי שירה זו של ישראל נחשבת בכל הדורות כאילו עכשיו אמורה.

אמרו חכמים: איזהו בן עולם הבא, כל האומר פרק שירה בכל יום: אתה מוצא, עירוני שבא לכפר, אף על פי שהוא מתהלך בכפר, אוכל שם ושותה וישן עימהם הכל מכירים בו שבן העיר הוא ולא בן הכפר. וכן בן כפר שבא לעיר, אע"פ שמתהלך עימהם, הכל אומרים עליו: בן הכפר.

וכן אתה מוצא אדם שמראה עצמו כאילו כל מעשיו לשמים ומדבר גבוהות וכל עיסוקיו כאילו מעולם הבא, ואין הוא אלא בן העולם הזה, שכן גם עליותיו לשמים, להנאתו הן, להנאת העולם הזה. זה לעומת זה אתה מוצא, אדם שאינו מרקייע שחקים והוא נוהג כמעשי כל אדם ומתהלך עם הבריות בנחת, כאחד מהם ואינו אלא בן עולם הבא.

מה בין זה לזה? הראשון, לא תשבע נפשו מהנאות העולם הזה לעולם, ואין כל העולם הזה די לו, עד שהוא 'עולה לשמים' לבקש לו שם הנאתו. ואילו בן העולם הבא, שבע הוא לעולם ומלא רצון ומשוה את ה' לנגדו תמיד. גם כי ילך בגיא צלמות לא ירא רע, כי ה' עמו ובאור פני מלך חיים וטובה. מי לו בשמים, ועמו לא יחפוז בארץ? טוב לו בעולם הזה, והרי הוא כאן בן עולם הבא מלא רצון מכל. ולא עוד, אלא שלבו מתמלא רצון ושמחה עד אפס מקום, עד שעובר על גדותיו ופורץ בשירה.

כל היקום מלא שירה לבוראו וכל בריה ובריה שרה שירתה ליוצרה. הכלב שהוא רעב תמיד, אומר שירה: מזמין את הכל לשיר עמו ואומר (תהילים צה, ו): "בואו נשתחוה ונכרעה, נברכה לפני ה' עושנו". נמלה זו שכל ימיה ששה חדשים, אומרת שירה בכל יום. מה היא אומרת? (שם קלו, כה): "נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו".

והאדם, האם חסר הוא מכל הבריות? איה היא שירתו שהוא משורר לפני אלוקי חסדו? אלא שנותן כל מעיניו בעולם הזה שהוא חסר ואינו רואה את החסדים שסובבים אותו. רואה את החסרות ואינו רואה את היתרות. ברם, כשנפקחות עיניו ויודע שאינו יחיד ולא עזוב בעולם וזוכר כי עיני ה' אלקיו עליו מראשית חלדו עד סוף אחריתו, אז אז מתמלא לבו שירה. אותה שעה, בן עולם הבא הוא ודאי, שכן דבוק הוא ביוצרו ובוראו מעולם ועד עולם.

הכרת הטוב

יש נוהגים שבשבת שירה, מפזרים בחוץ משיירי מאכלי שבת, שיאכלום עופות הבית וציפורי הדרור שבחוץ, ונותנים טעם למנהגם:

כיון שקוראים בשבת זו בפרשת בשלח שיש בה סיפור על המן שירד לישראל במדבר ושנאמר בו (שמות טז, כה-כו): "אכלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה... ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו".

אמרו רבותינו ז"ל, שאותם האנשים שייצאו ללקוט ביום השביעי רשעים היו, ידעו שהמן לא ירד בשבת כדבר משה, מה עשו? הלכו בלילה ופזרו בשדה מן המן שבכליהם על מנת לאסוף אותו בבקר ולהביאו למחנה לעיני כל העם, כדי שיאמרו, משה בדאי הוא שבודה מצוות מלבן. ויהי בבוקר יצאו ללקוט - ולא מצאו. והיכן היה המן הזה שהניחוהו אמש? אלא שהקדימום הצפרים שבאו בעוד לילה וישאוהו למרחוק כדי שיאמנו דברי משה וגם השבת תהא מקודשת אצל כל העם. משום כך ראויות הצפרים ליטול שכן. ואימתי נוטלות שכן? ביום שמזכירים את צדקתן, בפרשת בשלח.

ויש אומרים, שהן נוטלות שכר שירה שהן אומרות לקדוש ברוך הוא בצפצופן כל יום, ובשעה שאנו עומדים בפרשת שירה שלנו, אנו נזכרים בשירתן של הצפרים. טעם אחר: להורות כי הקדוש ברוך הוא המציא לישראל במדבר מזונותיהם ללא עמל ויגיעה כצפרים ועופות המוצאות מזונותיהן בכל מקום. המגן אברהם (או"ח סימן שכד, הובא להלכה בשו"ע הרב ובמשנה ברורה) התנגד למנהג זה, משום שאסור לתת מזונות בשבת לפני בעלי חיים שאין מזונותיהן על האדם.

אשירה בשירת משה

אשירה בשירת משה שיר לא ינשה - אז ישיר משה את דברי השירה

אשירה בשירת מרים על שפת הים - ותשר מרים את דברי השירה

אשירה בשירת יהושע בהר הגלבוע - אז ישיר יהושע את דברי השירה

אשירה בשירת דבורה בהר תבורה - ותשר דבורה את דברי השירה

אשירה בשירת חנה עם בעלה אלקנה - ותשר חנה את דברי השירה

אשירה בשירת דוד מזמורים וצמיד - וידבר דוד את דברי השירה

אשירה בשירת שלמה בעטרה שעטרה לו אמו - שיר השירים אשר לשלמה

אשירה בשירת ישראל בביאת הגואל - אז ישיר ישראל את דברי השירה

אז ישיר משה ובני ישראל

הלכות בעלי חיים בשבת

א. מותר לטאטא נמלים אל מחוץ לבית בעדינות, כיון שאין זה ברור שימותו מחמת כך וגם אינו מתכוין להמיתם, אולם בחרקים מסוימים שיש בהם צער גדול ואי אפשר לטאטא אותם מותר לשפוך מעט מים סביבם או לרסס סביבם חומר שממית אותם, אבל אין לרסס עליהם ישירות. כך פסק מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל על פי המבואר בשו"ע וברמ"א (סימן של"ד סעיף כ"ב) לגבי שריפה שאין בה סכנה, שמוותר לשפוך מים מסביב למקום השריפה במקום הפסד ממוון, דגרמא במלאכה שאינה צריכה לגופה מותר במקום צורך גדול.

ויש לידע, דכשמפזרים ציפורן (בשמים או טחון) ליד הנמלים הן מיד בורחות לחוריהן. ולפ"ז מי שיש בביתו נמלים והן מאוד מצערות אותו, אסור לו לפזר קוטל רחקים סביבן אם יש לו ציפורן, דהמתת אינה צורך גדול כיון שיכול להבריהן.

ב. הליכה במקום שמצויים חרקים ונמלים. ההולך בשבת ברחוב ורואה שורה של נמלים רבות, האם מותר לעבור שם? אם הנמלים קטנות, אין זה ברור שימותו מחמת הליכתו, אמנם קרוב לודאי שנמלה אחת לפחות תמות ולכן דינו קרוב לפסיק רישיה ומרן הגרע"י התיר בזה (יבי"א ח"ד סימן ל"ד) עפ"י דעת הריטב"א. אולם הביאור הלכה (בסימן רע"ז ס"א ד"ה שמא יכבנו בביאור דברי השו"ע וכן הוא בשע"צ סימן ש"כ אות מ"ט בביאור המרדכי, וכ"כ בסימן שי"ד ס"ק נ"ב) אוסר בזה. אולם, אם הנמלים גדולות וכשיעבור שם בודאי יהרוג מהן, אסור לו ללכת בדרך זו. ואם אין לו דרך אחרת להיכנס לביתו, מותר לעבור שם, כיון שהוא איסור דרבנן (פסיק רישיה דלא נחא ליה, סימן ש"כ ס"ח) ומשום 'כבוד הבריות' התירו. ואם המעבר שם הוא צורך גדול ולא 'כבוד הבריות', כגון שרוצה ללכת לבית הכנסת או לסעודת השבת, ילך על עקביו דאז הוא שנינו ובפסיק רישיה בצורך כזה מותר לכל השיטות.

ג. האכילת דגים בשבת. אסור להאכיל בעלי חיים שאין מזונותיהן עליו, משום שטרחא שלא לצורך היא. אמנם, חובה ומצווה להאכיל בעלי חיים שהאכלתן מוטלת עליו וממילא האוכל אינו מוקצה. כמו"כ אם האוכל הקבוע של הדגים הם דגים קטנים שאינם מבושלים, מותר לתת לדגים הגדולים את מזונם כהרגלם ואין זה מוקצה, כמבואר בשו"ע (בסימן ש"ח סעיף כ"ט) שמזון של בעלי חיים שברשותו אינו מוקצה. אולם אם דגי המאכל הקטנים הם חיים, יש לאסור לתתם כמאכל לדגים הגדולים משום נטילת נשמה וצידה, שלא התירו איסורים אלו לשם האכילת בעלי חיים.

ד. טלטול בעלי חיים ביד וברצועה. השו"ע (בסימן ש"ח סעיף מ') פסק שבעלי חיים הם מוקצים מחמת גופן ואסור לטלטלם, ואילו בשו"ע (סימן ש"ה סעיף ה') נפסק שמוותר לקחת בעלי חי ע"י רצועה וכדו'. יש לחלק ולומר כי בסימן ש"ה הוא לצורך הבעל חי ולכן מותר לקחתו ע"י רצועה, שאין זה טלטול גמור אלא טלטול מן הצד ובמקצת, ובמקום צער בעלי חיים התירו טלטול במקצת (ש"ח ס"מ) ועוד שלוקח את הבעל חי ע"י הרצועה אבל אינו מושך אותו אלא רק שומר שלא יברח וכדו', אולם בסימן ש"ח פוסק השו"ע שבעלי החיים כמות שהם הרי הם מוקצה ואסור לטלטלם ובמיוחד שאין זה לצורכם.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרשימת אברדם ולאח ציטרון, שרה בת שמואל, ציפורה ודודשע לוי, ביבה אלימלך, ישי הלוי, עור בן עשה, תקוה בת עזיה, אלגרה בת גאן, אסנת בת דרבה, מיל בת ענלה, אברדם בן רחל, חיים בן טולטע, הרל בן אביגיל, אילנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת חזרה, מיטל מוריה אדרי, יוסף בן מילל, שמעון אולרא, יצחק דרעי ח"ו, להחזרת נעדר צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, דוד גולדן, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן, לעילוי נשמת: הר"ע יוסף צוק"ל, הר"מ אליהו צוק"ל, רבי מסעוד מלול צוק"ל, רבי יצחק שושן צוק"ל, רבי יעקב שושן, זנה וזנה, סופר מנחם, יעקב מנחם, מוסקיס חיים דרעי, דרב אברדם צוקרמן, סיר נחם, ישראל אברדם נתן, שלמה בן מרים, יצחק ועמנוס אטיאם, אורן מעלים, אליהו מייט, דוד גוסברג, עמוס דמרי, ריי שלמה, סימנוב משה הרדה, יצחק יקם סוליק, נעים משה, ארזן מנחם, יצחק וסליחה אלו, נסים וסליחה שושן, סירה שמשון, פיר גורי, ליטל שבת, יהודה יצחק, אסתר חיד, אסתר בתורא, אליהו בת פרידה, מרים קדושים, תרצה ויסון, אסתר וענבר מנחם, חן וטעה וזרע, נטאל אלמלך, יצחק ולאח אסתר, אליהו אדרי, עזיה מנחם, חנה יעקב, חנה רחל לוי, זנה שרעבי, מרים יהודה, נעמה בת מלוד, עליה מעלים, עליה חן, שרה אולרא, אברדם אדרי, יוסף אלקוב, מיטל ונקין, חסיה שמשון, עשה דוד, מרים ספן, מייסה ריי, מייסה חן, אלים מנחם, אליה שרד ליל.

ולע"נ הנפספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פרייז, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון ח"ו.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה